

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ షోడశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ షోడశః సర్గః ॥

రావణేన విభీషణస్య తిరస్కరణం విభీషణేనాపి రావణం నిర్భర్త్వ
తత్సానాన్నిర్గమనం

సునివిష్టం హితం వాక్యముక్తవంతం విభీషణం ।
అబ్రవీత్ పరుషం వాక్యం రావణః కాలచోదితః ॥ 6.16.1 ॥

వసేత్ సహ సపత్నేన క్రుద్ధేనాశీవిషేణ చ ।
న తు మిత్రప్రవాదేన సంవసేచ్ఛత్రుసేవినా ॥ 6.16.2 ॥

జానామి శీలం జ్ఞాతీనాం సర్వలోకేషు రాక్షస ।
హృష్యంతి వ్యసనేష్వేతే జ్ఞాతీనాం జ్ఞాతయః సదా ॥ 6.16.3 ॥

ప్రధానం సాధకం వైద్యం ధర్మశీలం చ రాక్షస ।
జ్ఞాతయోఽప్యవమన్యంతే శూరం పరిభవంతి చ ॥ 6.16.4 ॥

నిత్యమన్యోన్యసంహృష్టా వ్యసనేష్వాతతాయినః ।
ప్రచ్ఛన్నహృదయా ఘోరా జ్ఞాతయస్తు భయావహాః ॥ 6.16.5 ॥

శ్రూయంతే హస్తిభిర్గీతాః శ్లోకాః పద్మవనే పురా ।
పాశహస్తాన్ నరాన్ దృష్ట్వా శృణుష్వ గదతో మమ ॥ 6.16.6 ॥

నాగ్నిర్మాన్యాని శస్త్రాణి న నః పాశా భయావహాః ।
ఘోరాః స్వార్థప్రయుక్తాస్తు జ్ఞాతయో నో భయావహాః ॥ 6.16.7 ॥

ఉపాయమేతే వక్ష్యంతి గ్రహణే నాత్ర సంశయః |
కృత్స్నాద్ భయాజ్ఞాతిభయం కుకష్టం విహితం చ నః || 6.16.8 ||

విద్యతే గోషు సంపన్నం విద్యతే జ్ఞాతితో భయం |
విద్యతే స్త్రీషు చాపల్యం విద్యతే బ్రాహ్మణే తపః || 6.16.9 ||

తతో నేష్టమిదం సౌమ్య యదహం లోకసత్కృతః |
ఐశ్వర్యమభిజాతశ్చ రిపూణాం మూర్ఖీ చ స్థితః || 6.16.10 ||

యథా పుష్కరపత్రేషు పతితాస్తోయబిందవః |
న శ్లేషమభిగచ్ఛంతి తథానార్యేషు సౌహృదం || 6.16.11 ||

యథా శరది మేఘానాం సింహతామపి గర్జతాం |
న భవత్యంబుసంక్లేదస్తథానార్యేషు సౌహృదం || 6.16.12 ||

యథా మధుకరస్తర్లాద్ రసం విందన్న తిష్ఠతి |
తథా త్వమపి తత్రైవ తథానార్యేషు సౌహృదం || 6.16.13 ||

యథా మధుకరస్తర్లాత్ కాశపుష్పం పిబన్నపి |
రసమత్ర న విందేత తథానార్యేషు సౌహృదం || 6.16.14 ||

యథా పూర్వం గజః స్నాత్వా
గృహ్య హస్తేన వై రజః |
దూషయత్యాత్మనో దేహం
తథానార్యేషు సౌహృదం || 6.16.15 ||

యోఽన్యస్త్వేవంవిధం బ్రూయాద్
వాక్యమేతన్నిశాచర |
అస్మిన్ ముహూర్తే న భవేత్
త్వాం తు ధిక్ కులపాంసన || 6.16.16 ||

ఇత్యుక్తః పరుషం వాక్యం న్యాయవాదీ విభీషణః |
ఉత్పాత గదాపాణిశ్చతుర్భిః సహ రాక్షసైః || 6.16.17 ||

అబ్రవీచ్ఛ తదా వాక్యం జాతక్రోధో విభీషణః |
అంతరిక్షగతః శ్రీమాన్ భ్రాతా వై రాక్షసాధిపం || 6.16.18 ||

స త్వం భ్రాంతోఽసి మే రాజన్ బ్రూహి మాం యద్ యదిచ్ఛసి |
జ్యేష్ఠో మాన్యః పితృసమో న చ ధర్మపథే స్థితః |
ఇదం హి పరుషం వాక్యం న క్షమామ్యగ్రజస్య తే || 6.16.19 ||

సునీతం హితకామేన వాక్యముక్తం దశానన |
న గృష్ణాంత్యకృతాత్మానః కాలస్య వశమాగతాః || 6.16.20 ||

సులభాః పురుషా రాజన్ సతతం ప్రియవాదినః |
అప్రియస్య చ పథ్యస్య వక్తా శ్రోతా చ దుర్లభః || 6.16.21 ||

బద్ధం కాలస్య పాశేన సర్వభూతాపహారిణః |
న నశ్యంతముపేక్షే త్వాం ప్రదీప్తం శరణం యథా || 6.16.22 ||

దీప్తపావకసంకాశైః శితైః కాంచనభూషణైః |
న త్వామిచ్ఛామ్యహం ద్రష్టుం రామేణ నిహతం శరైః || 6.16.23 ||

శూరాశ్చ బలవంతశ్చ కృతాస్తాశ్చ నరా రణే |
కాలాభిపన్నాః సీదంతి యథా వాలుకసేతవః || 6.16.24 ||

తన్మర్షయతు యచ్ఛోక్తం గురుత్వాద్ధితమిచ్ఛతా |
ఆత్మానం సర్వథా రక్ష పురీం చేమాం సరాక్షసాం |
స్వస్తి తేఽస్తు గమిష్యామి సుఖీ భవ మయా వినా || 6.16.25 ||

నివార్యమాణస్య మయా హితైషిణా
న రోచతే తే వచనం నిశాచర |

పరాంతకాలే హి గతాయుషో నరా

హితం న గృహ్లాంతి సుహృద్భిరీరితం || 6.16.26 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే షోడశః సర్గః ||